

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการศึกษารอบสอง (พ.ศ. 2552 – 2561) ในปัจจุบัน ปฏิรูปการศึกษามีความมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพในทุกระดับ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความเจริญงอกงามทั้งร่างกาย สติปัญญาและสังคม เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีความสามารถ ทำงานอย่างมีระบบและเกิดประสิทธิภาพ จำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งให้มีการจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาของไทย มีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ดังบทบัญญัติในมาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งในปัจจุบันได้แยกออกเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

การจัดการศึกษานั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพประชากรของประเทศก็คือ สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ให้แก่เด็กที่มีอายุในเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติ และตามนโยบายของรัฐโดยเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่สามารถทำให้นโยบายของรัฐบาลเห็นผลการปฏิบัติที่เป็นจริงเกิดขึ้น มีหน่วยงานระดับที่สูงกว่าสถานศึกษารับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในระดับกรม หรือระดับเขตพื้นที่ สำคัญอย่างยิ่งในการบริหารการศึกษา สถานศึกษาต้องให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การศึกษาถึงแม้จะมีหน่วยงานหลายระดับรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการศึกษา แต่สถานศึกษาถือว่าเป็นหน่วยงานสำคัญยิ่งเพราะเป็นหน่วยปฏิบัติการ ผลของการจัดการศึกษาจะเกิดขึ้นที่สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการจัดการศึกษา

ที่จะให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ต้องมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ดังสารานุกรมนานาชาติ (Emcyclopedia International, 1976) ได้ให้ความหมายของการศึกษาว่า การศึกษาหมายถึง วิธีการในการเพิ่มพูนทักษะหรือ การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ อันเป็นผลมาจากการฝึกฝน อบรม การศึกษาค้นคว้า หรือ ประสบการณ์ การศึกษาเกิดขึ้นในทุกสังคม ทั้งนี้ เพื่อความอยู่รอดของคนในสังคม สังคมต้อง ถ่ายทอดทักษะพื้นฐาน ข้อมูลสารสนเทศ และความเชื่อจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง การสอนเกิดขึ้นในทุกสังคม แม้ว่าสังคมนั้นจะยังไม่มีระบบโรงเรียนก็ตาม ส่วนในสังคมที่เจริญแล้ว การฝึกฝนเด็กและเยาวชนจะดำเนินการโดยครอบครัว เพื่อน โบสถ์ วัด สมาคม ชมรม ตำรา หนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชนต่าง ๆ สถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา และการเจริญเติบโตของคนในสังคมนั้นรูปแบบการจัดการศึกษาในแต่ละประเทศสามารถนำมา เปรียบเทียบกันได้ ส่วนการศึกษาในมุมมองจะหมายถึง การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นทางการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดในสถานศึกษาต่าง ๆ การจัดการศึกษาทางไกล การจัดการศึกษาโดย ผู้ปกครอง รวมถึงการฝึกอบรมต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดสถานศึกษาต้องจัดการศึกษาให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่ทำหน้าที่ในการปฏิบัติด้านการสอนต้องมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และด้านบริหารการศึกษาให้มากที่สุด

การบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นมีมาตั้งแต่อดีต มนุษย์รวมตัวกันเพื่อร่วมกันคิด วางแผน ที่จะต่อสู้กับธรรมชาติ การทำกิจกรรมใดก็ตามหากทำตามลำพังแล้วก็ยากที่จะประสบผลสำเร็จ การมีส่วนร่วมเป็นความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมของกลุ่ม เป็นตัวกระตุ้นให้งานสำเร็จได้ตามเป้าหมายเพราะการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) การช่วยเหลือและการทำประโยชน์ (Contribution) และการรับผิดชอบ (Esponsibility) ดังนั้นประสิทธิผลขององค์กรขึ้นอยู่กับความร่วมมือที่จะผลักดันให้ภารกิจบรรลุเป้าหมาย (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2537, หน้า 182) ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้น ผู้บริหารมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่จะเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดหาสิ่งจูงใจต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของพนักงาน ผู้บริหารสามารถจัดหาสิ่งจูงใจได้หลายอย่าง เช่น การเพิ่มเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง การให้มีความรับผิดชอบงานมากขึ้น และสัญลักษณ์ของสถานภาพเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญทุกอย่างของ ระบบการให้ผลตอบแทนขององค์กร แต่อย่างไรก็ตามเครื่องมือตอบสนองความต้องการที่สำคัญ อย่างหนึ่งที่ถูกมองข้ามไปบ่อยครั้งก็คือ การมีส่วนร่วม นี่เป็นสิ่งจูงใจอย่างแท้จริงอย่างหนึ่ง โอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจช่วยให้พนักงานตอบสนองความต้องการความสมหวังของชีวิต และความเชื่อถือตนเองได้ ความต้องการสูงสุดสองอย่างในลำดับความต้องการของมนุษย์

(สมยศ นาวิการ, 2545, หน้า 17) ตามทฤษฎีของอับราฮัม เอช, มาสโลว์ การให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของครูในการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจ โดยตัวผู้บริหารจะเป็นผู้แบ่งอำนาจหน้าที่ในการบริหารบางประการให้ครูเป็นผู้ตัดสินใจ และการบริหารการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงผู้บริหารต้องให้ครูร่วมกระบวนการที่สำคัญในการร่วมตัดสินใจของสถานศึกษา

สถานศึกษาในเขตอำเภอปอทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้จัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษา ทั้งในด้านสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเสมอภาคกันในการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างต่อเนื่อง และมีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เน้นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) และให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 (ต่อมาเปลี่ยนเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2) มุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาได้มีการจัดการศึกษาไปสู่เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดยมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานให้เป็นไปตามนโยบาย โดยการบริหารแบบฐานโรงเรียนและการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ในช่วงการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการศึกษา การกำหนดความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาที่เป็นเรื่องใหม่ที่จะต้องดำเนินการในหลาย ๆ เรื่องภายใต้กรอบกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่งและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้กำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานการจัดการศึกษาโดยมีกลยุทธ์และจุดเน้นด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารและจัดการศึกษา ที่ต้องการพัฒนาความเข้มแข็งของสถานศึกษาในด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมการบริหารโดยมีสถานศึกษาเป็นฐาน เพื่อลดปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารจัดการแบบองค์คณะบุคคลในระดับสถานศึกษาที่พบว่า ยังขาดการมีส่วนร่วม ขาดการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นสภาพอดีตที่สถานศึกษาขาดความคล่องตัวในการบริหาร และจากผลในการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ครั้งที่ 2 ของโรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 118 แห่ง มาตรฐานที่ 13 ตัวบ่งชี้ที่ 13.2 มีการบริหารเชิงกลยุทธ์และใช้หลักการมีส่วนร่วม ผลปรากฏว่า มีโรงเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง 3 แห่ง พอใช้ 42 แห่ง ดี 73 แห่ง ซึ่งสถานศึกษาร้อยละ 61.86 เท่านั้นที่อยู่ในเกณฑ์ดี

จึงควรเน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผลการประเมินอยู่ในระดับดีให้มากขึ้น ในปัจจุบันสถานศึกษาเป็นนิติบุคคลที่มีความคล่องตัวสูงและสามารถบริหารกิจการได้ด้วยตนเอง จึงต้องมีความสามารถในการบริหาร โดยมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อการที่จะกำหนดการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครู เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครู อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและ ด้านการบริหารทั่วไป
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครู อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ และขนาดของโรงเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ของครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ่อทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
2. ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนา การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
3. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ สามารถนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ไปกำหนดเป็นแนวทาง การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น
4. เป็นประโยชน์ในการวิจัยและการพัฒนารูปแบบการบริหารที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครู

คำถามในการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ แตกต่างกันหรือไม่
3. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ แตกต่างกันหรือไม่
4. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่

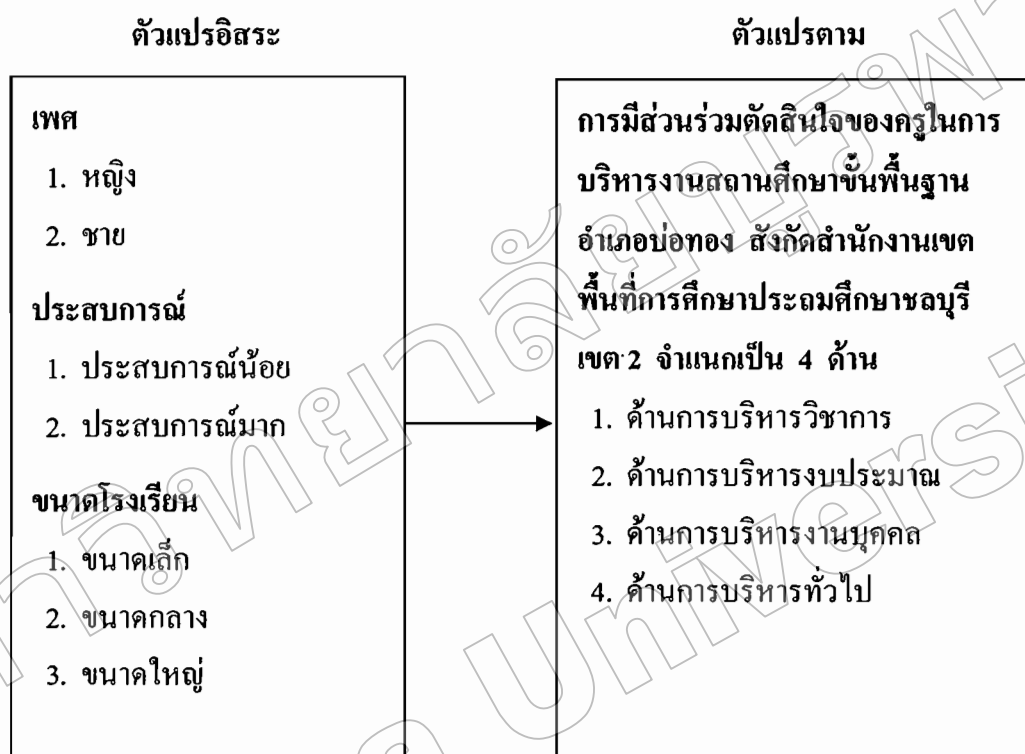
สมมติฐานในการวิจัย

1. ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 แตกต่างกัน
2. ครูที่ประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 แตกต่างกัน
3. ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2 อาศัยกรอบแนวความคิดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 39 และมาตรา 27 ที่กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจ

ทางการศึกษาในด้านการบริหารงาน 4 ด้าน ของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 32) ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ผู้วิจัยสามารถเขียนกรอบแนวคิดเป็นภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ในขอบข่ายงานทั้ง 4 ด้าน ของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 32) ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครู จำนวน 185 คน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2553

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูจำนวน 125 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้จากตารางสำเร็จรูป เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607 – 608) โดยวิธีการแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ใช้ขนาดโรงเรียนในอำเภอบ่อทองแบ่งชั้น

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 เพศ จำแนกเป็น

3.1.1.1 หญิง

3.1.1.2 ชาย

3.1.2 ประสบการณ์

3.1.2.1 ประสบการณ์น้อย

3.1.2.2 ประสบการณ์มาก

3.1.3 ขนาดโรงเรียน

3.1.3.1 ขนาดเล็ก

3.1.3.2 ขนาดกลาง

3.1.3.3 ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ตามขอบข่ายการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 32) 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ศึกษาการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ครูในสถานศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ (Decision Making) การปฏิบัติการ (Implementation) ผลประโยชน์ (Benefits) และการประเมินผล (Evaluation)

2. การมีส่วนร่วมของครู หมายถึง ความปรารถนา ความมุ่งหวัง รวมทั้งการที่ครูให้ข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เสนอทางเลือกในการปฏิบัติ ร่วมกระบวนการตัดสินใจทุกขั้นตอนในการบริหาร เพื่อมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนและเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการเลือกทางปฏิบัติที่เห็นว่าดีที่สุด

3. การบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การมีส่วนร่วมใน การดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมด้านวิชาการ หมายถึง การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ วัดผล ประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นและส่งเสริม สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

3.2 การมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ หมายถึง การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และการรายงานการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารการบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3.3 การมีส่วนร่วมด้านงานบุคคล หมายถึง การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การดำเนินการทางวินัย และการรักษาวินัย และการออกจากราชการ

3.4 การมีส่วนร่วมด้านบริหารทั่วไป หมายถึง การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานธุรการ งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป ดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม จัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน ส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมสนับสนุนและ ประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล องค์กร หน่วยงาน สถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน และการบริการสาธารณะ

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 หมายถึง หน่วยงานบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2553

5. สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 (ยกเว้นกรมสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

6. ครู หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นหน่วยงานของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

7. ประสบการณ์ หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของรัฐ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการกำหนดประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงานของครู งานวิจัยนี้จำแนกประสบการณ์ในการทำงานของครูเป็น 2 ระดับ ดังนี้

7.1 ประสบการณ์น้อย หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน น้อยกว่าค่าเฉลี่ย ในการวิจัยครั้งนี้ต่ำกว่า 10 ปี 4 เดือน

7.2 ประสบการณ์มาก หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน เท่ากับหรือมากกว่าค่าเฉลี่ย ในการวิจัยครั้งนี้ 10 ปี 4 เดือนหรือสูงกว่า

8. ขนาดโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดโรงเรียน โดยพิจารณาจำนวนนักเรียน เป็นเกณฑ์ในการกำหนดขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น 3 ขนาด

8.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน จำนวน 120 คน ลงมา

8.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน จำนวน 121-300 คน

8.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน จำนวนมากกว่า 301 คนขึ้นไป